

บทเรียนสำเร็จรูป

หน่วยที่ 6 ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

เรื่อง ความต้านทานไฟฟ้า

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นางกัลยา ชันสาลี

ตำแหน่ง ครู

โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20

คำนำ

บทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้ ใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน (ว 23102) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ความต้านทานไฟฟ้า โดยผู้จัดทำได้ศึกษาค้นคว้าและสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อให้เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อเป็นความรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาและสืบค้นข้อมูล สมสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ผ่านการคิดวิเคราะห์และสรุปเป็นองค์ความรู้ได้

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทเรียนสำเร็จรูปนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนที่เรียนและเกิดความเข้าใจในบทเรียนเพิ่มมากขึ้น ถ้ามีข้อผิดพลาดประการใด ผู้จัดทำขออภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

กัลยา ชันสาลี

เรื่อง	หน้า
คำแนะนำการใช้	1
สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้	2
ตัวอย่างกระดาษคำตอบก่อนเรียน - หลังเรียน	3
แบบทดสอบก่อนเรียน	4
กรอบที่ 1 ความหมายของตัวต้านทาน	5
กรอบที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อตัวต้านทาน ชนิดของตัวนำไฟฟ้า	8
กรอบที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อตัวต้านทาน ความยาวของตัวนำไฟฟ้า	11
กรอบที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อตัวต้านทาน อุณหภูมิ	14
แบบทดสอบหลังเรียน	17
แบบฝึกหัด	18
เฉลยแบบฝึกหัด	19
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน	20
บรรณานุกรม	

คำแนะนำการใช้

บทเรียนนี้ เป็นบทเรียนสำเร็จรูปที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และต้องมีความซื่อสัตย์ ปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างเคร่งครัด ดังนี้

1. เนื้อหาแต่ละตอนเรียกว่า “ กรอบ ”
2. บทเรียนเล่มนี้มีจำนวน 4 กรอบ เรียงตามลำดับเนื้อหา
3. อ่าน ศึกษาบทเรียนที่ละกรอบอย่างละเอียด และปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำ
4. อันดับแรกทำแบบทดสอบก่อนเรียนลงในกระดาษคำตอบที่ครูเตรียมให้ (แต่ยังไม่ต้องตรวจคำตอบ)
5. ศึกษาเนื้อหาที่ละกรอบแล้วตอบคำถามประจำกรอบ ในกระดาษคำตอบมีครูเตรียมให้ แล้วตรวจคำตอบ จากเฉลยคำถามของแต่ละกรอบ
6. นักเรียนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่เปิดดูเฉลยก่อน การเรียนจากบทเรียนสำเร็จรูปจึงจะประสบ ความสำเร็จและเกิดการเรียนรู้
7. เมื่อผู้เรียนศึกษาบทเรียนเสร็จแล้ว จะมีแบบฝึกหัดท้ายบทเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนให้ผู้เรียน ทดสอบด้วยตนเอง
8. ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน ตรวจแบบฝึกหัดและแบบทดสอบหลังเรียน
9. ใช้เวลาในการศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้ 1 ชั่วโมง
10. ห้ามขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใดๆ ลงในบทเรียนสำเร็จรูปนี้

อ่านคำแนะนำให้เข้าใจก่อน

ลงมือทำนะครับ

บทเรียนสำเร็จรูป

เรื่อง ความต้านทานไฟฟ้า

สาระสำคัญ

ความต้านทานไฟฟ้า เป็นการบอกคุณสมบัติของสารในการต้านกระแสไฟฟ้าที่จะผ่านได้มากน้อยเพียงใด

สารที่มีความต้านทานมาก กระแสผ่านไปได้น้อย ส่วนสารที่มีความต้านทานน้อยกระแสผ่านได้มาก

ตัวต้านทาน เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยปรับความต้านทานให้กับวงจร เพื่อช่วยปรับให้กระแสไฟฟ้าพอเหมาะ

กับวงจรนั้น ๆ ตัวต้านทาน (Resistor) ในวงจรไฟฟ้าและวงจรอิเล็กทรอนิกส์

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของตัวต้านทานไฟฟ้า อธิบายการทำงานของตัวต้านทาน และบอกปัจจัยของที่มีผลต่อตัวต้านทานไฟฟ้าได้

ตัวอย่างกระดาษคำตอบ

แบบทดสอบก่อนเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง	ข้อ	ก	ข	ค	ง
1					6				
2					7				
3					8				
4					9				
5					10				

แบบทดสอบหลังเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง	ข้อ	ก	ข	ค	ง
1					6				
2					7				
3					8				
4					9				
5					10				

กรอบที่ 1

ความหมายของตัวต้านทาน

ความต้านทานไฟฟ้า (resistance) หมายถึง สมบัติของตัวนำไฟฟ้าที่ยอมให้กระแสไฟฟ้า กระแสตรงและกระแสไฟฟ้ากระแสสลับไหลผ่านได้มากหรือน้อย

คุณสมบัติของตัวต้านทาน

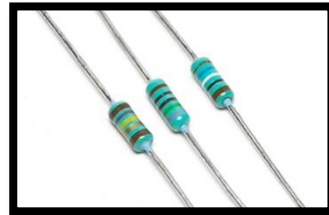

ตัวนำไฟฟ้าที่มีความต้านทานต่ำ จะยอมให้กระแสไฟฟ้าไหลผ่านได้มาก

ตัวนำไฟฟ้าที่มีความต้านทานสูง จะยอมให้กระแสไฟฟ้าไหลผ่านได้น้อย

เครื่องมือที่ใช้วัดความต้านทานไฟฟ้า

การวัดค่าความต้านทานไฟฟ้า ใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “ มัลติมิเตอร์ (multimeter)”

ความต้านทานไฟฟ้ามีหน่วยเป็น โอห์ม (ohm : Ω)

คำถามรอบที่ 1

1. ตัวต้านทานหมายถึงอะไร
2. คุณสมบัติของตัวต้านทานไฟฟ้า เป็นอย่างไร
3. ถ้าต้องการวัดความต้านทานไฟฟ้า ต้องใช้เครื่องมือชนิดใด
4. หน่วยของความต้านทานไฟฟ้าคืออะไร
5. จงเขียนสัญลักษณ์ของหน่วยตัวต้านทานไฟฟ้า

แหม ! คำถามง่ายมาก
ตอบให้ถูกนะครับ

เฉลยรอบที่ 1

1. ตอบ ความต้านทานไฟฟ้า (resistance) หมายถึง สมบัติของตัวนำไฟฟ้าที่ยอมให้กระแสไฟฟ้ากระแสตรงและกระแสไฟฟ้ากระแสสลับไหลผ่านได้มากหรือน้อย
2. ตอบ ตัวนำไฟฟ้าที่มีความต้านทานต่ำ จะยอมให้กระแสไฟฟ้าไหลผ่านได้มากกว่าตัวนำไฟฟ้าที่มีความต้านทานสูง จะยอมให้กระแสไฟฟ้าไหลผ่านได้น้อย
3. ตอบ มัลติมิเตอร์ (multimeter)
4. ตอบ ความต้านทานไฟฟ้ามักหน่วยเป็น โอห์ม
5. ตอบ Ω

เป็นยังไงบ้างครับเพื่อนๆตอบถูกไหม?

ใครตอบผิดบ้าง.....

ขอให้พยายามอีกกิดนะคราบ

กรอบที่ 2

ปัจจัยที่มีผลต่อตัวต้านทาน

ความต้านทานไฟฟ้าจะสูงหรือต่ำ ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ตามกฎของโอห์มต่อไปนี้

1. ชนิดของตัวนำไฟฟ้า

วัตถุต่างชนิดกัน แม้จะมีขนาดเท่ากัน จะมีตัวต้านทานไฟฟ้าต่างกัน เช่น ทองแดงจะมีตัวต้านทานไฟฟ้ามากกว่าเงิน

ตัวนำไฟฟ้า คือ วัตถุที่ยอมให้กระแสไฟฟ้าไหลผ่านได้ดี ได้แก่ โลหะ เช่น เงิน ทองแดง สังกะสี อลูมิเนียม เป็นต้น และ อโลหะบางชนิด เช่น แกรไฟต์

ฉนวนไฟฟ้า คือ วัตถุที่ไม่ยอมให้กระแสไฟฟ้าไหลผ่านหรือไหลผ่านได้น้อย ได้แก่ อโลหะ เช่น พลาสติก ไม้ ผ้า เป็นต้น

อ่านบทเรียนกรอบนี้
แล้ว...มีความรู้เพิ่มขึ้น

คำถามรอบที่ 2

1. ตัวนำไฟฟ้าแต่ละชนิดมีความต้านทานไฟฟ้าเท่ากันหรือไม่ อย่างไร
2. ตัวนำไฟฟ้า คืออะไร
3. จงยกตัวอย่างตัวนำไฟฟ้ามา 3 ชนิด
4. ฉนวนไฟฟ้า คือ อะไร
5. จงยกตัวอย่างฉนวนไฟฟ้ามา 3 ชนิด

ศึกษาบทเรียนแล้ว...ลอง
ตอบคำถามดูนะคราบบ

เฉลยรอบที่ 2

1. ตอบ วัสดุต่างชนิดกัน แม้จะมีขนาดเท่ากัน จะมีตัวต้านทานไฟฟ้าต่างกัน
2. ตอบ วัสดุที่ยอมให้กระแสไฟฟ้าไหลผ่านได้ดี
3. ตอบ เงิน ทองแดง สังกะสี
4. ตอบ วัสดุที่ไม่ยอมให้กระแสไฟฟ้าไหลผ่านหรือไหลผ่านได้น้อย
5. ตอบ พลาสติก ไม้ ผ้า
6. ตอบ แกรไฟต์

เก่งมากคราบ..ตอบถูกทุกข้อ
เลย

กรอบที่ 3

2. ขนาดของตัวนำไฟฟ้า

ตัวนำไฟฟ้าชนิดเดียวกัน ที่มีขนาดต่างกัน จะมีความต้านทานต่างกัน

ตัวนำไฟฟ้าที่มีขนาดเล็ก จะมีความต้านทานไฟฟ้าสูง

ตัวนำไฟฟ้าที่มีขนาดใหญ่ จะมีความต้านทานไฟฟ้าต่ำ

3. ความยาวของตัวนำไฟฟ้า

ตัวนำไฟฟ้าชนิดเดียวกัน ที่มีความยาวต่างกัน จะมีความต้านทานต่างกัน

ตัวนำไฟฟ้าที่มีความยาวน้อย จะมีความต้านทานไฟฟ้าต่ำ

ตัวนำไฟฟ้าที่มีความยาวมาก จะมีความต้านทานไฟฟ้าสูง

คำถามรอบที่ 3

1. ตัวนำไฟฟ้าที่มีขนาดต่างกันจะมีความต้านทานไฟฟ้าต่างกันหรือไม่อย่างไร
2. ตัวนำไฟฟ้าที่มีขนาดเล็ก มีความต้านทานไฟฟ้าอย่างไร
3. ตัวนำไฟฟ้าที่มีขนาดใหญ่ มีความต้านทานไฟฟ้าอย่างไร
4. ตัวนำไฟฟ้าที่มีความยาวต่างกัน จะมีความต้านทานไฟฟ้าแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

คิดให้ดีก่อนตอบคำถามนะ
คราบ.....

เฉลยรอบที่ 3

1. ตอบ ตัวนำไฟฟ้าชนิดเดียวกัน ที่มีขนาดต่างกัน จะมีความต้านทานต่างกัน
2. ตอบ ตัวนำไฟฟ้าที่มีขนาดเล็ก จะมีความต้านทานไฟฟ้าสูง
3. ตอบ ตัวนำไฟฟ้าที่มีขนาดใหญ่ จะมีความต้านทานไฟฟ้าต่ำ
4. ตอบ ตัวนำไฟฟ้าที่มีความยาวน้อย จะมีความต้านทานไฟฟ้าต่ำ
ตัวนำไฟฟ้าที่มีความยาวมาก จะมีความต้านทานไฟฟ้าสูง

มีใครตอบผิดไหมคราบ...ถ้า
ตอบผิดพยายามอีกนิดนะ
ครับ

กรอบที่ 4

4. อุณหภูมิ

ตัวนำไฟฟ้าที่เป็นโลหะบริสุทธิ์และโลหะผสม เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น ค่าความต้านทานไฟฟ้าก็เพิ่มขึ้นด้วย

ตัวนำที่เป็นโลหะผสมค่าความต้านทานจะขึ้นอยู่กับค่าสัมประสิทธิ์ความต้านทานของโลหะที่นำมาผสม

ตัวนำที่เป็นสารกึ่งตัวนำ เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น ค่าความต้านทานลดลง

ตัวต้านทานในเครื่องใช้ไฟฟ้า

เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ให้ความร้อน เช่น เตาปิ้ง กาน้ำร้อน เครื่องปิ้งขนมปัง จะใช้ลวดต้านทานที่มีจุดหลอมเหลวสูง ให้ความร้อนเร็ว

- เช่น ลวดนิกโครม เป็นโลหะผสมระหว่าง นิกเกิลกับโครเมียม

คำถามรอบที่ 4

1. ถ้าอุณหภูมิสูงขึ้น ความต้านทานในโลหะผสมเป็นอย่างไร
2. ในสารกึ่งตัวนำ ถ้าอุณหภูมิสูงขึ้นความต้านทานไฟฟ้าจะ..... ..?
3. เครื่องใช้ไฟฟ้าชนิดใดใช้ตัวต้านทานที่มีจุดหลอมเหลวสูง
4. ขดลวดนิโครม เป็นโลหะผสมระหว่างอะไรกับอะไร

คำถามง่ายมากเลย

เฉลยกรอบที่ 4

1. ตอบ เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น ค่าความต้านทานไฟฟ้าในโลหะผสมก็เพิ่มขึ้นด้วย
2. ตอบ เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น ค่าความต้านทานในสารกึ่งตัวนำจะลดลง
3. ตอบ เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ให้ความร้อน เช่น เตารีด กาต้มน้ำ เป็นต้น
4. ตอบ นิกเกิลกับโครเมียม

ตอบถูกทุกข้อเลย..เก่งมาก

แบบทดสอบหลังเรียน

1. ข้อใดไม่ใช่ปัจจัยที่มีผลต่อตัวต้านทานไฟฟ้า

ก. ชนิดของตัวนำไฟฟ้า	ข. เวลาในการเคลื่อนที่ผ่านตัวนำไฟฟ้า
ค. ความยาวของตัวนำไฟฟ้า	ง. ขนาดของตัวนำไฟฟ้า
2. “ ลวดนิโครม ” มีส่วนผสมระหว่างโลหะชนิดใด

ก. เหล็กกับอะลูมิเนียม	ข. ทองแดงกับเงิน
ค. นิกเกิลกับโครเมียม	ง. ทองกับสังกะสี
3. ข้อใดกล่าวถึงขนาดของตัวต้านทานกับความต้านทานไฟฟ้า **ไม่ถูกต้อง**

ก. ตัวนำไฟฟ้าต่างกัน มีความต้านทานต่างกัน	ข. ตัวนำไฟฟ้าที่ยาวมากจะ มีความต้านทานต่ำ
ค. ตัวนำไฟฟ้าที่ยาวมากจะ มีความต้านทานสูง	ง. ในโลหะผสมถ้าอุณหภูมิเพิ่มขึ้น ความต้านทานเพิ่ม
4. ตัวอุปกรณ์ที่ทำหน้าที่จำกัดการไหลของกระแสในวงจร คือข้อใด

ก. ตัวต้านทาน	ข. ตัวเก็บประจุ
ค. ตัวเหนี่ยวนำ	ง. หม้อแปลง
5. หน่วยของความต้านทานคือข้อใด

ก. โวลต์	ข. โอห์ม
ค. แอมป์	ง. ฟารัด
6. เครื่องมือที่ใช้วัดความต้านทาน เรียกว่า

ก. มัลติมิเตอร์	ข. โพรเทนซิโอมิเตอร์
ค. รีโอสแตต	ง. แอมมิเตอร์
7. ตัวต้านทานมีคุณสมบัติคือข้อใด

ก. ต้านทานกระแสไฟตรงและกระแสไฟสลับ	ข. ต้านทานกระแสไฟตรงให้กระแสไฟสลับผ่าน
ค. ต้านทานกระแสไฟสลับให้กระแสไฟตรงผ่าน	ง. ต้านทานทั้งกระแสไฟตรงและไฟสลับ
8. วัสดุชนิดใดไม่ใช่ตัวนำไฟฟ้า

ก. ทองแดง	ข. สังกะสี
ค. แกรไฟต์	ง. ไม้
9. หน่วยของตัวต้านทาน ใช้ตัวย่อคือข้อใด

ก. Ω	ข. A
ค. W	ง. V
10. วัสดุใดเป็นฉนวนไฟฟ้าทั้งหมด

ก. แก้ว , สังกะสี	ข. ทอง , โปม
ค. ยาง , กระจก	ง. อะลูมิเนียม , ฝ้าย

แบบฝึกหัด

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / หน้าข้อความที่ถูกต้อง และทำเครื่องหมาย X หน้าข้อความที่ผิด

-1. หน่วยของความต้านทานไฟฟ้าคือ แอมแปร์
-2. นิโครมเป็นโลหะผสมระหว่างนิกเกิลกับโครเมียม
-3. เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น สารกึ่งตัวนำมีความต้านทานลดลง
-4. ทองแดง ยาง แก้ว เป็นตัวนำไฟฟ้าทั้งหมด
-5. แก้ว กระจก ผ้า เป็นฉนวนไฟฟ้าทั้งหมด
-6. ตัวนำไฟฟ้าที่ยาวมาก จะมีความต้านทานไฟฟ้าสูง
-7. ตัวนำไฟฟ้าที่มีขนาดใหญ่ จะมีความต้านทานไฟฟ้าสูง
-8. เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น เงินจะมีความต้านทานสูงขึ้นด้วย
-9. อโลหะ เช่น แกรไฟต์ เป็นฉนวนไฟฟ้า
-10. เครื่องมือวัดความต้านทานไฟฟ้า คือ มัลติมิเตอร์

เฉลยแบบฝึกหัด

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / หน้าข้อความที่ถูกต้อง และทำเครื่องหมาย X หน้าข้อความที่ผิด

-^x1. หน่วยของความต้านทานไฟฟ้าคือ แอมแปร์
-[/]2. นิโครมเป็นโลหะผสมระหว่างนิกเกิลกับโครเมียม
-[/]3. เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น สารกึ่งตัวนำมีความต้านทานลดลง
-^x4. ทองแดง ยาง แก้ว เป็นตัวนำไฟฟ้าทั้งหมด
-[/]5. แก้ว กระจก ผ้า เป็นฉนวนไฟฟ้าทั้งหมด
-[/]6. ตัวนำไฟฟ้าที่ยาวมาก จะมีความต้านทานไฟฟ้าสูง
-^x7. ตัวนำไฟฟ้าที่มีขนาดใหญ่ จะมีความต้านทานไฟฟ้าสูง
-[/]8. เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น เงินจะมีความต้านทานสูงขึ้นด้วย
-^x9. อโลหะ เช่น แกรไฟต์ เป็นฉนวนไฟฟ้า
-[/]10. เครื่องมือวัดความต้านทานไฟฟ้า คือ มัลติมิเตอร์

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง	ข้อ	ก	ข	ค	ง
1	X				6		X		
2		X			7			X	
3	X				8		X		
4				X	9	X			
5				X	10			X	

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง	ข้อ	ก	ข	ค	ง
1		X			6	X			
2			X		7				X
3		X			8				X
4	X				9	X			
5		X			10			X	

บรรณานุกรม

รศ. ดร. ยุพา วรรณยศ และคณะ. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน วิทยาศาสตร์ เล่ม 2
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพฯ : บริษัทอักษรเจริญทัศน์ (อจท.) จำกัด

นิภาภัทร สารคำ. บทเรียนสำเร็จรูป วิชาวิทยาศาสตร์ (ว 31101) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
หน่วยที่ 2 สารรอบตัว เล่มที่ 1 เรื่อง การจำแนกสารตามสถานะ อุดรธานี

